

سُورَةُ الدُّخَانِ ﴿٤٤﴾ DÛHAN SÛRESİ

Sûre'î celile, Mekke'de nâzil olmuştur. 59 âyet, 346 kelime, 1431 harften ibarettir.

Rasûlû Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem her gece, Sûre'î Dûhan ile Yâsin'î okuyordu. Başka okudukları da vardı fakat bu ikisini terketmemiştir. Buyurmuşlar ki; "Dûhan Sûresini sabah ve akşam okuyan mağfirete sebep olur.

Dûhan; lisânımızda duman demektir. Bazen de insanın çok aç kaldığı ve yağmurlar yağmadığı, kuraklıklar olduğunda toz duman fazla kalkar, gözün zayıflığı ile toz dumanın kalkmasından, buna da dûhan demişler. Âyeti kerime buna da gelecek.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم-1

Müteşabihat-ı Kur'anîyedendir. Önceki sûrelerde geçtiği gibi, Mütেকaddimin demişler; "Biz buraya reyimizi karıştırmayacağız çünkü muhib ile mahbubun arasında bir şifre gibidir." Âllâhû alemû bi muradihi ve bi zalike demişler. Âllâh muradını bilir. Âllâh'ın reyi, muradına bırakıyoruz. Müteehhirin ulemâsı da bazı teviller yapmışlar. Hamim; Vahyi İlâhi. Mim; Murakıby İlâhi. Böyle teviller de yapmışlar.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ 2-

Kitap 'elif lâm' ile olursa Kur'an'dır. Elif lâm olmazsa, her kitaba da denebilir. Vav, kasemdir. Âllâh CelleCelâlûhû, Kitabı Mübin'i izah edici, helâli haramı beyân edici, hak ile batılı açıklayıcı, insanların muhtaç olduğu ahkâmı izah edicidir. Hâliki Kâinat kasem ediyor. Kasem, yemin demektir. Bu kasem, bizim aramızdaki yemin gibi değildir. Bizim yaptığımız kasem, muhatabı inandırmak için yapıyoruz. Fakat Âllâhû Teâlâ'nın emrinde buna lüzum yok. Ancak kasem ettiği şeyin kıymetli olduğuna işarettir.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ 3-

فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا Biz Azimüşşân, أَنْزَلْنَاهُ bu kitabı indirdik. إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ Mübarek bir gecede inzâl ettik. Fakat o gece hangi gecedir?

Müfessirini İzam'ın ittifakı budur. Kur'anı Kerim, kül (bütün) hâlinde evvelâ Levhi Mahfuz'dan dünya semâsına, sonra oradan parça parça, âyetler ve sûre olarak Kadir gecesi veya Berat gecesi olduğu ifade edilmiştir. Ondan sonra Cibril'i Emin vak'a üzerine lüzum ettiğinde gelmiştir. Bunun da sebebi; ne için geldiğinin manâsı anlaşılsın. Nüzulün sebebi anlaşılsın. Binaenâleyh Kur'anı Azimüşşân'ın iki inzâli var. İlki İlmi İlâhi'den Levh'i Mahfuz, Şaban ayının on beşinde, Berat gecesidir. İkinci bir nüzülü var ki Cibril'i Emin'in alıp da Rasûlû Ekrem'e getirdiği, o Leylet'ül Kadir'dir. Ramazan ayında olur. Her iki gece de câizdir. Her ikisi de ayrı ayrı mübarek gecelerdir. إِنَّا Muhakkak biz Azimüşşân, كُنَّا

مُنذِرِينَ inzar, nasihat ediyor, uyarıyoruz küfürdekiler imâna gelsin. Günâhkârlar da yüzünü Huzuru İlâhiye çevirsinler.

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ 4-

كُلُّ أَمْرٍ O gecede يُفْرَقُ fark oluyor, ayrılıyor, tefrik oluyor, فِيهَا her bir hâkîm olan emirler. Hâkîm; muhkem, neshi mümkün olmayan. Hâkîm; hikmetle dolu olan. Hâkim; Âllâh tarafından hükmedilen. Bütün ahkâm orada, o gece nâzil olur.

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ 5-

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا Emren tâbi olduğu hikmetle bu, "Benim emrimdir." إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ O gece her hikmetli iş (gelecek senenin, o gecesine kadar hayır ve şer, rızık, ecel vesair bütün işler) nezdimizden sadır olan bir emirle ayrılır. إِنَّا كُنَّا Biz Azimüşşân, مُرْسِلِينَ gönderiyoruz peygamberleri. Başta Muhammed Mustafa Sallâ-lâhû Aleyhivesellem olmak üzere diğer peygamberleri de gönderiyoruz.

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ 6-

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ Rabbinden bir rahmet gönderiyoruz. Peygamberan'ı İzâm'ın varisleri olan Evliyaullah da böyledir. Onlar da Rahmeti İlâhiye'dir. إِنَّهُ Âllâh CelleCelâlûhû, هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ herkesin sözünü işitiyor ve bilen ancak O'dur.

Rivâyete göre; Erzak nüshası, Mikail Aleyhisselâm'a. Harp, zelzele, Ay ve Güneş tutulması ile yıldırımlar nüshası Cebrâil Aleyhisselâm'a. Musibetler nüshası Azrâil Aleyhisselâm'a. Ameller nüshası da birinci semânın sahibi İsrâfil Aleyhisselâm'a verilir.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ -7

Eğer kesin olarak inanıyorsanız Âllâhû Teâlâ, göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ -8

إِلَّا هُوَ Yok bir mâbûd, ibâdete müstehak hiç kimse yok ancak Âllâh var. İkinci mânâ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ yok bir maksut ancak O'dur, başka bir ilâh yok. Üçüncü mânâ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ Yok bir mevcut ancak Âllâh'tır. Evveli olmayan, ebedi olan, sonu olmayan ancak Âllâh'tır. Öyle ise hakiki mevcut Âllâh'tır. يُحْيِي وَيُمِيتُ İhyâ eder, imâte eder. O diriltir, O öldürür. رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ Zira O, sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir.

بَلْ هُمْ فِي شَكِّ يَلْعَبُونَ -9

Fakat kâfirler (bunu yakinen bilmedikleri için) şek içindedirler, istihza ederler. (Tekrar dirilmeyi kabûl etmiyorlar.)

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ -10

فَازْتَقِبْ Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem. İntizar et, duânızı kabûl ettim. Zuhur edecek يَوْمَ bir gün ki تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ semânın insanları bürüyerek, açık bir duman çıkaracağı günü, gözetle.

يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ -11

O dumanlar ve açlık tesiri ile ihata ediyor insanları. Zira bu, elemli bir azaptır.

رَبَّنَا اكشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ-12

(İşte o zaman insanlar) “Rabbimiz! Bizden azabı kaldır. Doğrusu biz artık inanıyoruz” derler. (Yani va’d ile imân. İmân etmiyor, keşfet bunu kaldır da imân edeceğiz, dediler.)

Dumandan murâd, şiddetli kuraklık, açlık ve kıtlık seneleridir. Çok aç olan kimseye, gözlerinin za’fından semâ dumanlı gibi görünür. Kuraklık ve kıtlık senelerinde de havanın tesirinden kezâ semâ dumanlıdır.

İbni Mes’ud Rahmetûllâhi Aleyh’ten rivayet edildiğine göre; Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem Efendimiz, Kureyş’in kendisine karşı isyanda pek ileri gittiklerini görünce. “Ya Rabbi, Yusuf Aleyhisselâm’ın yedi yılı gibi, onlara da yedi yıl kıtlık vermek sûreti ile bana yardım et” diye duâ etmişti. Bunun üzerine onları, bir kıtlıktır yakaladı. Birçokları açlıktan öldü. Ölü etleri ve kemikleri yediler. Yerle gök arasını dumanlı gibi görüyorlardı. O kadar ki kendilerine söz söyleyenlerin sesini işitir fakat kendilerini görmez olmuşlardı.

Bir tefsire göre de; Bu duman, kıyâmet gününden evvel zuehur edecek eşrât-ı saattandır. Yâni kıyâmet alâmetlerindedir. Bütün yeryüzünü kaplayacak ve kırk gün, kırk gece devam edecek. Mü’minler de bir nev’i zükam hâsıl olacak. Yeryüzü, bacasız bir fırın gibi kızacak.

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ-13

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى Nerede onlarda düşünüp ibret almak. Bundan daha mühim mucizeler zuhur ediyor da imân etmiyorlar. وَقَدْ

جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ Mübin olan, her şeyi izah edici olan Rasûl geldiği halde imân etmediler.

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ 14

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ Ondan yüz çevirdiler, sözlerinde durmadılar. وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ (Kâh) bir öğretilmiş kişi (ve kâh) bir mecnune dur, dediler.

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ 15

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا Biz, sizden o azabı kısa bir zaman için kaldıracacağız. (Yâni yağmuru gönderince kısmet bollaşır.) إِنَّكُمْ عَائِدُونَ (Fakat) siz yine (küfür ve şirkinize) avdet edeceksiniz.

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in duâsıyla kıtlık kaldırıldıktan sonra inkârlarına dönmüşlerdir. Başka bir yorumu göre etrafı kaplayan, kıyâmet kopmadan önceki dumanı görünce Âl-lâh'a sığınıp duâ edecekler. Âl-lâh-û Teâlâ, kısa bir süre için dumanı kaldıracak fakat onlar buna rağmen tekrar küfre döneceklerdir.

يَوْمَ نَبِطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ 16

يَوْمَ نَبِطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ şiddetle ahz etmek, şiddetle onları ahzettiğimiz zaman إِنَّا مُنتَقِمُونَ (Kıyâmet veya Bedir günü) kesinlikle onlardan intikam alacağız.

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ 17

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ bu Ku-reyşlilerden evvel, Mekke müşriklerinden önce قَوْمَ فِرْعَوْنَ Fir'av-nın kavmini imtihan etmiştik. وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ Onlara kerim

olan bir peygamber geldi ki o da Mûsâ Aleyhisselâm'dır. Peygamberân-ı İzam'ın abâ-û ecdâdı, hepsi de ehli cennettir.

18- أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

Onlara demişti ki: "Âllâh-û Teâlâ'nın kullarını (İsrailoğullarını) bana verin. Sizi imâna davet ediyorum, duâmı kabûl ediniz. İNِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ Ben Âllâh'tan gönderilmiş emin bir peygamberim. Benim sözümü dinleyiniz.

19- وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Ve Âllâh-û Teâlâ'ya karşı tekebbür etmeyin. İNِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ Muhakkak ben, size getiriyorum Sûltan; bûrhan, beyyin, zâhir olan bir delil, mucize ile geliyorum. (Apaçık delil, Mûsâ Aleyhisselâm'ın gösterdiği mucizelerdir.)

20- وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ

Ben, beni taşlamanızdan dolayı benim ve sizin Rabbiniz olan Âllâh-û Teâlâ'ya iltica ve tevekkül ettim. (Taşa gömerek öldürecekleri tehdidini savuranlara karşı Mûsâ Aleyhisselâm, işkenceye, ölüme, hakarete aldırmayıp Âllâh'a sığınacağını beyân etmiştir.)

21- وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَرِلُونِ

Eğer bana imân etmezseniz, فَاعْتَرِلُونِ hemen yanımdan uzaklaşın. (Beni kendi halime bırakın.)

22- فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هُوَ لَأَقَوْمٌ مُجْرِمُونَ

(Vaktaki imân etmediler) nihayet (Mûsâ Aleyhis-

selâm) Rabbine duâ niyaz etti, yalvarmaya başladı. Dedi; **أَنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ** "Bu kavim, mücrim bir kavimdir. Benim nasihatim tesir etmiyor. İmkân ver bize, Ya Rabbi."

Âllâh-û Teâlâ duasını kabûl ediyor, Mûsâ Aleyhisselâm'a talimat veriyor. Sana imân edenleri davet et beraber yola devam edin. Denizin kenarına geldiğinde Asa'yı denize vur, Asa'yı denize vurduktan sonra denizde on iki yol açılır. Ve denizden karşı tarafa geçersiniz.

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ -23

O halde kullarımı (İsrailoğullarını) geceleyin yürüt, (Mısır'dan çık git.) **إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ** Zira (Fir'avn ve askerleri tarafından şehirden çıktığınız haberi alınır alınmaz,) takip olunacaksınız.

Fir'avn ve ordusu, şehirden çıktıklarını öğrendikleri Mûsâ Aleyhisselâm ve İsrailoğullarını takip ettiler.

وَأَتْرُكُ الْبَحْرَ رَهَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ -24

Ve denizi (kavminle geçtikten sonra asanla vurup kapama,) durgun ve açık bırak. **إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ** Zira Fir'avn ve askerleri boğulacak bir ordudur.

Mûsâ Aleyhisselâm karşılaştığı denize asasını vurarak suyun açılmasını sağlamış, kavmi rahatça karşıya geçmiş, takip eden Fir'avn ve ordusu aynı su içinde boğularak helâk olmuştur.

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ -25

مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ^٧ Ne kadar çok terkettiler Mısır'da. كَمْ تَرَكَوْا
Bağlar, bahçeler, çeşmeler geride bıraktılar.

26- وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ^٧

Ekinleri, süslü mahfelleri, güzel konakları,

27- وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ^٧

İçinde zevk ve sefâ ile geçirdikleri nice nice nimetleri bırakıp
gittiler.

28- كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخِرِينَ^٧

Ve وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخِرِينَ^٧ Emr-i İlâhi böylece zuhur etti. كَذَلِكَ^٧
bütün bunları başka bir kavme (yani Ben-i İsrailere) vâris yaptık.

29- فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ^٧

Gök ve yer onların ardından ağlamadı, onlara mühlette veril-
medi.

Rivayet edildiğine göre; Her Mümin kul için semâda iki kapı
vardır. Birinden rızkı iner, diğerinden ameli yükselip çıkar. Yeryüzü
de onun rukû ve sûcûdu ile memnun olur. Öldüğü zaman ise gök
ve yer ondan mahrum kaldıkları için ağlarlar.

30- وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ^٧

Fir'avn'ın gidişinden sonra نُجَّيْنَا^٧ biz Azimüşşân, halas ettik İs-
railoğullarını. O küçültücü azaptan kurtardık.

31- مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ^٧

Fir'avn كَانَ عَلِيًّا mütekebbir idi. مِنَ الْمُسْرِفِينَ Şerde haddi aşan, müsriflerden idi. Fir'avn, İsrâiloğullarını kendine kul ve köle yapıyor, oğullarını öldürüyordu. Bu onlar için küçültücü bir durumdu.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاَهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ 32-

Biz Azimüşşân, Mûsâ Aleyhisselâm ile beraber olan İsrâiloğullarını (hallerini) bilerek hakim, seçkin bir topluluk ihtiyar eylemiştik.

Âlemlerin üstünde bir imtiyaz verdik.

وَأَتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ 33-

Biz Azimüşşân, Mûsâ Aleyhisselâm'a verdik مِنَ الْآيَاتِ âyât-ı beyyinât (Tevrat'ın âyetleri, denizin yarılması, bulutla gölge etmek, kudret helvası, bildircin kebabı gibi nimetlere kavuşmuşlardı.) وَأَتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ Bunların hepsini verdik, bu nimetlerin tamamı imtihan idi. Zahir olan bir belâ idi.

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ 34-

Ey Habibim Muhammed Sallâllâhû Aleyhivesellem, Mûsâ Aleyhisselâm'ın bu ahvâli bilindikten sonra senin de bu kavmin, Mekkeliler, لَيَقُولُونَ sana karşı diyorlar;

إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ 35-

“Ölümümüz ancak (dünyâdaki) bu ilk ölümden ibarettir. Bundan sonra bize yeniden dirilmek ba's ve neşir yoktur.

فَأْتُوا بِآبَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ 36-

Eğer davanızda sadık iseniz ölen babalarımızı diriltin, getirin” dediler.

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ -37

Kuvvet ve satvette bunlar mı hayırlı yoksa Tûbbâ kavmi mi? Veya (Âd ve Semûd gibi) onlardan evvelkiler mi? Biz, onları helâk ettik. Zirâ (ba’sı inkâr eden) günâhkârlardı.

Tûbbâ; Yemen hükümdarlarına verilen addır. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’den rivayet edildiğine göre, bu hükümdar iyi bir insandı. Fakat kavmi yoldan çıkmıştı. Âyette Tûbbâ ve diğer kavimlere göre Kureyş’in; güç, kuvvet ve sayı itibariyle daha zayıf olduğu hatırlatılmıştır.

Tûbbâ gıyaben Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’e imân etmiş. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, onun hakkında buyurmuş ki **“Tûbbâ-û ümmetûn vahdi.”**

Tûbbâ Tevratı, İncili, Kütüb-ü Semâviye’yi tetebbu ederdi. Hele yıldız ilmine çok vâkıf idi, akli başında bir insan. Yıldızdan ve Kütüb-ü Semâviye’den anladı ki ahirzaman peygamberi zuhur edecek. Yerinin de Hicaz’da olacağını anlamış. Medine-i Münevvereye mensupları ile beraber gelip yerleşmişler. Onların başına da Ebâ Eyyüb’el Ensâriyi başkan bırakıyor. Rasûl-û Ekrem’e hitaben de bir mektup yazıyor bir kutuya koyup, Ebâ Eyyüb’el Ensâriye teslim ediyor. Burada behemahal Ahirzaman Peygamberi zuhur edecek, evlâtlarım birbirine vasiyet etsinler. Buraya geldiği zaman bu mektup içinde olan kutuyu, kendisine verin.

(Vasiyet üzerine babadan oğula gelen bu emanet, yıllar sonra Peygamber Efendimiz Sallâllâhû Aleyhivesellem’in Medine’ye

hicret ettikleri sırada, evlatlarından Ebâ Eyyüb'el Ensâri de bulunuyor.)

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem Medine-i Tahire'ye teşriflerinde evvelâ Kuba'ya gelmiş. Oraya ufak bir mescit yapmışlar. Orada bir hafta kalmış, Cuma namazını orada kılmış. Ondan sonra Medine-i Tahireye gidecek. Medine halkı çoğu imân etmişlerdi. Hepsi misafir etmek için haber göndermişler. Buyurdular ki; "Benim devem memurdur. Nereye çökerse ben oraya misafirim" diyor. Deve doğruca Ebû Eyyüb'el Ensari'nin evine gidip bahçesine çöküyor.

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem oraya teşrif edince, evin zemin katını kalmak için tercih ediyor. Orada altı ay misafir kalmış.

Eve geldiğinde Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem onlara diyor ki; "Dedenizden bana verilecek bir emanet, onu getirin" diyor. Açıp bakıyorlar kutunun içinde bir mektup, Tûbbâ'dan bir mektup. Diyor ki; "Ben anladım sen hak peygambersin, sana imân ettim. Seni aramak için buraya geldim fakat anladım ki daha çok zaman vardır. Eğer senin zamanına tesadüf etseydim, can-û dil ile sana hizmet ederdim. Daha zaman uzaktır. Beni ümmetine kabûl et. Sana ve kitabına imân ettim." O zaman Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem buyuruyor. "**Tûbbâ-û ümmetûn vahdi**" "Tûbbâ, kendi kendine bir ümmettir." buyuruyor.

38- وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ

Biz Azimüşşân, gökleri ve yeri ile bunlar arasında bulunanları, abes olarak, boşu boşuna, oyun ve eğlence olsun diye yaratmadık.

(Eğer dirilme, haşir, hesap ve sevâp olmasaydı, bunlar boşuna yaratılmış anlamsız şeyler olurdu.)

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ-39

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ Biz kâinatı, gökleri, yeri ve bunların arasını ancak gerçek bir sebeple halkettik. (Kemâli ve Zâtımıza delâlet etsin.) فَكَلِمَاتٌ لَّا يَعْلَمُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ-40

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ Şüphesiz (hakı, batıldan ayıran) hüküm günü onların, hepsinin mikatıdır. Bir arada buluşacağı gündür.

(Kıyâmet günü hak bâtıldan, haklı haksızdan ayırt edilecektir. Veya kişiler, yakınlarından ve dostlarından ayrılacaktır.)

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ-41

يَوْمَ Bir gündür, ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem ümmetine bildir. لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ Bir Mevlâ, bir dost, akraba diğer bir dostu igna etmez, Azâb-ı İlâhiden kurtarmaz شَيْئًا hiçbir şeyi. وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ Kimse, kimsenin azabını def edemez. Hiç kimse de kimsenin azabını çekmek için yardım edemez.

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ-42

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ Ancak Âllâh'ın merhamet ettiği kimseler böyle değildir. (Bunlar birbirine şefâat edebilirler.) إِنَّهُ Muhakkak Âllâh CelleCelâlûhû, هُوَ الْعَزِيزُ mülkünde galip, galibin galibi, mağlup olmayan galip. الرَّحِيمُ Rahmet sahibi de O'dur.

إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ-43

Muhakkak ki o zakkum ağacı,

44- طَعَامُ الْآثِمِ

Çok günâh yüklenenlerin yemeğidir.

45- كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ

Mühil; zeytin tortusu gibi hatta erimiş olan bakır gibidir. Kaynar su gibi karınlarında kaynar.

46- كَغَلِي الْحَمِيمِ

Nasıl ki sıcak su, bir başka yönden de kaynar suyun kaynaması gibidir.

47- خُذُوهُ فَاعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ

خُذُوهُ Tutunuz bu mücrimleri, kâfirleri! فَاعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ "sevâ" orta demektir, "cehim" cehennemdir. (Âllâh, zebânilere emreder.) Tutun onu, cehennemin ortasına sürükleyin. Cehenne gittikten sonra da

48- ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ

ثُمَّ Ondan sonra da başının üstüne kaynar su azabından dökün.

49- ذُوقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ

(Zebaniler derler ki) Tat bu azabını. Zira sen kendince üstündün, şerefliydin, aziz ve kerim idin.

50- إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ

İnَّ هَذَا Muhakkak bu azap تَمْتَرُونَ بِهٖ مَا كُنْتُمْ بِهٖ تَمْتَرُونَ sizin şek ve şüphe ettiğiniz kıyâmet gününün, şek ve şüphaneden başınıza gelmiştir.

51- إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ

İnَّ الْمُتَّقِينَ Mütteki olan Âllâh'tan korkanlar, Âllâh'ın şerik ve naziri olmadığını bilerek ancak bir Âllâh olduğuna imân etmiş. Yine Âllâh'tan korkmuş. Âllâh'ın nehiy ettiğinden vazgeçmiş. Emir ettikleriyle amel etme gayretinde bulunmuş. Daha yukarı mütteki ise dünyada Âllâh'tan gafil olmamış. Böyle müttekilerin hali de فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ahirette emin bir makamdadırlar. Ölüm, korku, hastalık nihayeti olmayan, ebedi nimetlerle beraber olan, Cennet hayatı.

52- فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Cennetlerde bahçelerde ve pınar başlarındadırlar.

53- يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ

İnce ve kalın ipekler giyerler. Karşı karşıya otururlar, (sohbet ederler.)

54- كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

Böyle olduğu gibi biz, onları bembeyaz, iri gözlü hurilerle evlendireceğiz.

55- يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ

يَدْعُونَ Onlar talep ediyorlar. Güven içinde (canlarının çektiği)

her meyveyi isterler. (Meyveyi isterken onların bitip tükeneceğinden çekinmedikleri gibi, zarar verme endişesini de beslemezler.)

56- لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّيَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. وَوَقَّيَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ Ve Âllâh-û Teâlâ, onları cennem azabından korumuştur. (Devamlı hayata kavuşmuşlardır.)

57- فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bütün bunlar Rabbinden, bir lütuf olarak (verilmiştir.) ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ İşte en büyük kurtuluş fevz-i (necat) budur.

58- فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem. Biz Azimüşşân, Kur'an'ı senin dilin, lisanınla indirdik, kolayca anlaşılmasını sağladık. لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ Tâ ki tefekkür etsinler, imâna gelsinler.

59- فَازْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ

Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem. (Onların başlarına gelecekleri) bekle. إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ Onlar senin ölümünü intizar ediyorlar. Sen de onların başına gelecek felâketi bekle, gelecektir.

Aleyhisselât-û Vesselâm Efendimiz "Kim geceleyin Dûhan sûresini okursa, sabaha kadar yetmiş bin melek, onun için istiğfar eder. Ve kim Cuma gecesi Dûhan sûresini okursa, bütün günâhları mağfur olduğu halde sabaha erişir" buyurulmuştur.